

Eind maart '43 zond Six het memorandum, zijn 'Oproep aan de bevolking' en zijn 'Algemene bekendmaking', no. 1, no. 2 en no. 3 *opnieuw* aan de regering toe.

Toen de April-Meistakingen een maand later uitbraken, zat hij nog steeds op antwoord te wachten.

★

Wat heeft de OD onder Six in de hier beschreven periode gedaan?

Six heeft geen sabotage laten bedrijven en hij heeft zich met de hulp aan onderduikers niet bezig gehouden – hij heeft er wél voorbereidingen voor getroffen dat de OD in de laatste fase aan de strijd zou kunnen deelnemen en dat hij nadien het militair gezag zou kunnen uitoefenen. Ten behoeve van die gezagsuitoefening werd de gehele organisatie opnieuw opgebouwd waarbij Six het leggen van contacten aan twee onvermoeibare 'adjudanten' overliet: C. Navis en F. J. Chr. Bührmann. Deelneming aan de strijd maakte het wenselijk dat men wist hoe de Duitse strijdkrachten verdeeld waren; wenselijk was uiteraard óók dat het Algemeen Hoofdkwartier van de OD de beschikking kreeg over eigen radioverbindingen met de gewestelijke commandanten; dat werden er tenslotte negentien.

Eerst iets over de spionage.

Dat de OD zich van de zomer van '42 af tot een van de belangrijkste spionage-organisaties ontwikkeld heeft, is goeddeels te danken geweest aan een majoor van de genie, J. Kok. Deze, een beroepsofficier, vijf-en-veertig jaar oud bij het begin van de bezetting (even oud als Six dus), had carrière gemaakt bij het wapen der genie en had daarbij veel relaties onderhouden met de rijkswaterstaat. In de lente van '41 werd hij in Utrecht hoofdingenieur bij de rijkswaterstaat, een jaar later kwam hij met Six in contact; dat contact werd door Bührmann gelegd die Kok uit de burgerwacht kende. Six zorgde er voor dat enkele losse spionagegroepen welke bestaan hem bekend was (een tweede rest van de ID bijvoorbeeld), aangehaakt werden aan wat zich ontwikkelde tot de aparte spionagesectie (sectie V) van het hoofdkwartier van de OD. Daarnaast ging Kok (die om gezondheidsredenen uit de krijgsgevangenschap ontslagen was) in de negentien gewesten nieuwe spionagegroepen vormen die enerzijds met hem, anderzijds met hun gewestelijke commandant in contact stonden. De organisatie was in de lente van '43 in volle opbouw. Hoe zij het toen al ondernomen verkenningswerk ging voortzetten en uitbreiden, zullen wij in ons volgende deel beschrijven.

Wat Kok ten behoeve van de OD deed op spionagegebied, deed weer een ander in OD-verband op het terrein van de binnenlandse radioverbindingen: